List 13. **NOVICE** Tečaj LVII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 31. marcija 1899.

Politiški oddelek.

Velika noč.

Prišli so lepi velikonočni prazniki in v srca človeška se vsaj za nekaj dnij naselita mir in pokoj, in vsaj v srca tistih, ki so dobre volje in znajo premagati strasti, katerih igrača smo več ali manj vsi ljudje.

Za naš narod pa tudi ti lepi prazniki niso dnevi radosti in zadovoljnosti, dnevi tihega veselja in delopusta, naš narod nima uzroka se jih veseliti kot narod, nego se jih more le radovati, ker so posvečeni dnovi tiste cerkve, kateri je od pradavnih časov udan z zvesto ljubeznijo in otroškim zaupanjem.

Ako je kateri narod dobre volje in želi živeti v slogi in v miru z drugimi narodi, je to gotovo narod slovenski, saj smo prav Slovenci jedini narod, ki se za svoje pravice, za tiste, ki nam gredo po božjih in po človeških postavah, prav za prav še nikdar resnično bojevali nismo, bojevali v tistem smislu, s tisto odločnostjo, brezobzirnostjo in jekleno vztrajnostjo, kakor Madjari ali Čehi, Italijani ali Poljaki. Naš narodni boj je bil v istini vedno le bolj akademičen in strogo parlamentaren. Ako je morda prehudi pritisk nasprotnikov časih prouzročil, da so se prekoračile strogo začrtane meje dopustnosti, so bile to le izjeme, največkrat celo le neresnični slučaji, v ostalem pa je naš narodni boj največ podoben juridično-politični disputaciji in ne pravemu boju.

Slovenci smo pač v resnici dobre volje, zanašamo se na svetost postav. Zdi se nam, da je v civilizirani državi nemogoče, da bi postave veljale pač za jeden narod, za druzega pa ne, ali da bi se postave sklenile samo da za tiste ostanejo le na papirji, kateri njih izvršitve ne morejo izsiliti, ker so preslabi. Slovenci zaupamo v pravičnost države in v pravičnost in nepristranost tistih krogov, katerih rokam je poverjena usoda države in državna uprava, in to naše zaupanje je toliko, da popolnoma pozabljamo, da so vsi ljudje pod kožo krvavi, in da so zlasti še mej mogotci objektivni in povsem nepristranski ljudje prave bele vrane.

Slovenci zaupamo v božjo previdnost in neskončno pravičnost in zato čakamo potrpežljivo, da zmaga v naši državi pravica, da se izvršijo postave, na katere so prisegli cesar in vladajoči državniki, in da postanemo naposled tudi mi deležni tistih dobrot, katere nam gredo. Ali pa tega zaupanja in te potrpežljivosti ni morda nekoliko preveč? Doslej čakamo že desetletja, da cela stoletja, da zmaga pravica. Čakamo, da zmaga sama od sebe in se — vedno seveda samo v primeri z drugimi narodi — vse premalo prizadevamo, da zmago pravičnosti pospešimo in olajšamo. Star pregovor uči: Pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal. Sami se moramo truditi in sicer z naporom vseh duševnih in materijelnih svojih sil, da zmaga pravičnost, storiti moramo v to stokrat več, nego storimo sedaj, sicer je vse izgubljeno.

V to pa je potrebno mej drugimi tudi to, da se ublaže strankarska nasprotja. Razdelitev na stranke ni nesreča, samo da so stranke rodoljubne. Vsi ljudje nimajo jednacih korakov. Samo da hodimo vsi Slovenci v jedni in isti smeri. Bodimo strankarji, ali ljubimo svojo domovino in svoj narod bolj, nego sovražimo nasprotno stranko. Malo nas je in zato se drug od druzega ne smemo preveč oddaljiti. Naj bi za vse slovenske stranke veljale vedno stare a resnične besede Voltairejeve: Istina je, da imamo dve stranki, ki sta med seboj v vednem boju, toda ti stranki se takoj združita, čim treba uzeti v roke orožje za obrambo domovine. Tu bdi stranka nad stranko, da se ne izgubi nobeno najmanjše pravo domovine. Stranki se sovražita, obe pa ljubita z vso gorečnostjo svoj narod.

Samo tako moremo zmagati. V prizadevanjih za rešitev svoje narodnosti smo vsamljeni. Od vseh strani nas obdajajo zivlji, ki preže na našo narodno smrt, le to nas ne sme poditi v močvirje pesimizma nego nas navdajati s posebno enerižjo.

Mir ljudem, ki so dobre volje. Za nas to še ne velja. Mi ne smemo čakati, da nas reši božja previdnost ali da se volkovi, ki nas hočejo raztrgati, premene v krotka jagnjeta. Lam tudi velikonočni zvonovi ne smejo naznanjati miru, dasi smo dobre volje, nego nas morajo klicati na podvojeni najljutejši boj za svoj narodni obstanek, sicer se bodo kmalu glasovi velikonočnih zvonov razlegali samo nad našimi grobovi.

Pozdravljeni toraj lepi velikonočni prazniki, velikonočni zvonovi pa oznanjajte po vsi slovenski domovini, da treba sukati meč, in da moramo najprej izbojevati s svojo močjo popolno zmago, predno tudi mi zapojemo: Aleluja!

Deželni zbor kranjski.

III. seja dne 21. marca.

Poslanec Hribar je utemeljeval samostalni predlog, s katerim se pozivlje vlada, da izposluje zakon, s katerim se bodo olajšave, ki so določene za nove stavbe in prezidave v Ljubljani, podaljšale do 23. junija 1905.

O prošnji mlekarske zadruge v Trnovem je poročal poslanec Modic. Sklene se, prošnji v toliko ugoditi, da se obroki deželnega posojila ne prično vračevati letos, ampak prihodnje leto 1900.

Prošnji posestnika Frana Cerarja za podporo za napravo brodu čez Savo pri Kresnicah se ugodi ter se dovoli v ta namen 100 gld. (Poročevalec Modic).

Prošnji županstva Št. Rupert za podporo za napravo postaj za streljanje proti toči (poročevalec Povše) se ugodi ter dovoli v te namene kredita 700 gld.

Prošnja Janeza Bobek-a iz Kala za odpis bolniških oskrbovalnih stroškov za Marijo Požar se odkloni (poročevalec Murnik).

Prošnji sirot Marije in Ane Lušin za podaljšanje miloščine se je ugodilo. (Poročevalec Murnik),

Poročilo upravnega odseka glede razdružitve občine Turjak v samostojni občini Turjak in Rob se je odstavilo z dnevnega reda.

Prošnja okrajno-cestnega odbora Kranjskega za uvrstitev okrajne ceste Kropa-Tržič med deželne ceste. — Prošnja se izroči dnželnemu odboru v pozvedovanje in poročanje (poročevalec Šubic).

Glede prošnje Janeza Goličiča za uvrstitev mostu čez Soro pri Suhi med okrajno-cestne objekte se sklene, da se v tej stvari zasliši loški cestni odbor (poročevalec Šubic).

O ustnem poročilu upravnega odseka § 5. letnega poročila „občinske stvari“ poročal poslanec Jelovšek sledeče. Celo poročilo skrajšalo se je na samo 16 strani, iz kojih razvidimo, da najhujše z občinskimi dokladi na vse direktne davke je obremenjen okraj postojinski, v katerem plača 17 občin od 15 do 30 odstotkov, 10 občin od 31 do 40 odstotkov, 10 občin od 41 do 50 odstotkov, 2 občini od 51 do 60 odstotkov, 2 občini 61 do 70 odstotkov in 1 občina 71 do 80 odstotkov. Vrh tega pa plača še 17 občin 15- do 20odstotno naklado na vžitnino, 4 občine od 21 do 30 odstotkov in 1 občina od 31 do 40 odstotkov. Za postojinskim okrajem so potem najbolj obloženi z dokladami črnomaljski, kočevski, krški, logaški, kamniški, kranjski, radovljiški, litijski, novomeški in naposled ljubljanska okolica.

Največjo doklado imela je občina Gorjuša okraj Radovljica, namreč 100 odstotkov, in sicer 49 odstotkov za občinske in šolske potrebščine in 51 odstotkov pa za odkup tlake pri stavbi nove šole.

Vas Selsček občine Cerknica ima tudi nenavadno visoko doklado, namreč $91^1/_2$ odstotkov, in sicer za občinske potrebe $7^1/_2$ odstotka, za ubožni zaklad $7^1/_2$ odstotkov, za šolske potrebščine $8^1/_2$ odstotkov, za zgradbo farovža in cerkvene potrebe 20 odstotkov, za vzdržavanje sodnega poslopja 4 odstotke in za vodovod 40 odstotkov.

O točki letnega poročila o davkih je poročal poslanec Košak. — Pri tej zadevi se je oglasil poslanec Lenarčič ter omenjal, da je finančni urad dal premalo vere na položene fasije, ter da se je po posameznih komisijah za odmerjevanje osebne dohodarine premalo varovala uradna tajnost. — Poslanec Pfeifer je v daljšem govoru pojasnoval, da po nekaterih okrajih finančna oblastva niso pri določevanju osebne dohodarine ravnala se po besedah finančnega ministra, naj uradi s strankami postopajo blagohotno.

Politični pregled.

Kdaj se snide državni zbor? „Kreuzzeitung“ piše v soglasju s „Politiko“, da se snide drž. zbor v jeseni. Nagodbeni zakon se izda — o tem ni več nobenega dvoma — na temelju § 14. To bi se zgodilo, ako bi se nameravalo sklicati drž. zbor že prihodnji mesec. V jeseni se mora sklicati parlament. na vsak način že zaradi volitev v delegacije, ki se morajo sniti v jeseni, da se posvetujejo radi pomnoženik vojskinih stroškov. Začetna dela za skupni proračun so se šele sedaj začela, in novi vojskini budget še ni določen, ker vojni minister sam ne ve povedati, koliko bo treba dosedanji proračun zvišati.

O zasedanju češkega deželnega zbora. — Deželni zbor češki bo zboroval mnogo dalje, nego se je spočetka poročalo. Poroča se namreč iz dobropoučenih krogov, da bo trajalo zasedanje do 15. maja ali pa še dalje. Vlada je češkim poslancem dala zagotovilo, da ustreže njih želji. Vender pa v vsej tej dobi ni pričakovati kake resne politične razprave, razven morda pri razgovoru o deželnem proračunu. To kaže najpreje okolnost, da deželni maršal ni še postavil na dnevni red predloga poslanca Hagela, ki je zahteval, naj se izvoli poseben odsek, ki se bo posvetoval o cesarskem sporočilu; ravnotako se še ni obnovil jezikovni odsek v tem zasedanju. Nemški člani deželnega zbora se tudi sedaj ne udeležujejo deželnozborskih sej. V soboto je potekla osemdnevna doba, v kateri bi bil moral znova pozvati deželne poslance, naj pridejo v deželni zastop. Po preteku nadaljnih štirinajst dnij bi ti možje, ako se ne odzovejo povabilu, izgubili svoje poslaniške mandate. Toda deželni maršal iz kakoršnega koli uzroka ni hotel storiti tega in tudi ne bo, dokler tega ne zahteva kaka deželnozborska skupina. Ker se pa najbrže tudi to ne zgodi, bodo nemški poslanci še nadalje ohranili še mandate, akoravno ne izvršujejo poslaniške dolžnosti. Sodi se, da želi tako osrednja vlada, ki ne vidi rada, da bi se še bolj razburjali duhovi. Boji se konečno tudi, da pridejo pri even-

tuvalnih volitvah na njih mesto v zastop večinoma sami radikalni kričači. Deželni zbor bo toraj še nadalje zboroval brez njih in še dalje, kakor se je do sedaj mislilo. Iz tega je tudi razvidno, da se državni zbor ne snide zadnje dni aprila, marveč v najugodnejšem slučaju še le mesec pozneje.

V ogerskem državnem zboru je trgovinski minister naglašal, da najbolji pripomoček za razvoj obrti je širjenje strokovnega pouka. Zboljšati treba tudi kreditne razmere. — Gledè delavskega vprašanja je povdarjal, da se ima isto rešiti s tem, da se izpolnijo opravičene želje na polju humanitarnih naprav, kakor strokovna izobrazba, posredovanje dela in zavarovanje proti telesnim nesrečam. Zastopniki ogerskih sladkornih obrtnikov so posetili ogerskega trgovskega ministra, da ga opozorijo na sklep industrijske vlade glede zvišanja carine na sladkor. Trgovinski minister jih je zgotovil, da so že storjeni potrebni koraki v obrambo interesov industrije.

Poslanec dr. Engel o jezikovnem zakonu. — Povedali smo že, da so nemško-nacijonaini in liberalni krogi trdno prepričani, da v malo dneh zagleda dan novi jezikovni zakon, ki bo po njihovi volji. To trditev pa je na zborovanju meščanskega kluba minuli četrtek ovrgel poslanec dr. Engel, ki je rekel glede izdaje tega zakona, ali vsaj na to ne, da nas bo vlada presenetila; izjavila nam je namreč, da na sedanjem stanju jezikovnega vprašanja ne bo ničesar spremenila, ako ne v sporazumu z obema strankama; presenečenje od strani vlade bi bil toraj prestopak proti dani oblubi, za kar pa po mojem mnenju ni zmožen grof Thun. Prepričan sem vsled tega, da je vse neresnično, kar se je govorilo in pisalo o izdanju jezikovnega zakona. Mogoče je sicer, da skliče vlada konferenco obeh strank. V tem slučaju se udeležimo napovedane konference, seveda ne da bi vedeli, kaj nam vlada predloži, in ali se posvetovanja udeleže tudi Nemci. Izjaviti pa moramo še danes, da niti za las ne odstopimo od načel, ki jih je razvil v svoji oficijelni izjavi bivši ministerski predsednik barov Gautsch. Ne moremo si namreč misliti, da bi grof Thun drugače postopal proti nam, kakor je postopal nemški baron Gautsch.

Dr. Grabmayr izključen. — Veliki teroristični upliv nemških radikalcev se še prav nič ni zmanjšal. Vse, kar ne ugaja Wolfu, se mora umakniti. S 14 glasovi nemških nacijonalcev in 5 glasovi naprednjakov proti 13 glasom naprednjakov je bil izključen Grabmayr iz tirolskega dež. volilnega odbora. S tem so se nacijonalci maščevali za Grabmayerjev govor v Meranu, in završili hujskajočo agitacijo proti njemu. Bržčas bodo tedaj zapustili vsi veleposestniški členi omenjeni odbor. Značilno je, da so se naprednjaki razbili, ter jih je pet glasovalo proti Grabmayru. Grabmayr je jeden najodličnejših tirolskih poslancev. Ker pa je v Meranu ostr napadal nacijonalce ter priporočal naprednjakom, naj postopajo skupno s katoliško stranko, so ga Schönererjanci vrgli iz odbora. Dr. Grabmayr je pred glasovanjem naglašal, da bodo nemški veleposestniki slej kot pred členi državno-zborske opozicije, da pa smatrajo postopanje Schönererjancev za obstoj Avstrije in za čast Nemcev kvarno.

Razoroževanje. — Feldmaršallieutnant baron Sacken je izdal vzpričo bodoče razoroževalne konference v Hagu brošuro „Die Botschaft des Czars“, v kateri se peča z vprašanjem, kako in v koliko se more realizirati carjeva ideja. Sacken piše, da znašajo vojske Nemčije, Rusije in Francije po 3 do 4 milijone vojakov, vojska Avstro-Ogerske in Italije pa po 2 do $2^1/_2$ milijona. Število vojaštva se je podeseterilo, vspeh modernega orožja z brezdimnim smodnikom pa se je podvajseteril ali celo potrideseteril. Kako naj se to izpolnjevanje, orožje in množenji vojsk konča? Nemčija se še vedno bahari s svojo zmagovitostjo, Francije je maščevanja želja, ruski general Dragomirov pa je izdelal in sestavil za svoje čete instrukcije, ki presegajo po svoji strasti in divjosti vse dosedanje instrukcije. Sacken je predlagal, naj se vojske reformirajo, in piše: Razoroževanja ni treba, pa tudi pomnoževanja čet in orožja ne. Pojem vojnostanja se naj odpravi. Vojska ostani povsod vedno jednaka, po številu naj so armade v miru in v vojni jednake. Velevlasti naj imajo vojske po 400.000 do 600.000 mož. S polovico tega si je privojevala Velika Britanija pol sveta? Ako pa bi 3 najmočnejše velevlasti obdržale vojske s 700.000 do 800.000 možmi, bi se tudi s tem zmanjšale njihove armade za $^1/_3$. In že to je lep uspeh.

Naročena adresa. — Sultan je tudi spreten spletkar. Kot tak se je prvič skazal sedaj, ko je aranžiral spomenico načelnikov verskih družb v Macedoniji. Ti verski načelniki in načelniki grških in srbskih občin so poslali sultanu spomenico s katero se pritožujejo radi revolucijonarstva macedonskega komiteja. Spomenica izjavlja, da je vseh nemirov kriv omenjeni komitè, da bi bil sicer v Macedoniji sam red in mir, ter zagotavljajo sultanu svoje vladanosti in hvaležnosti. Spomenica je nastala očividno vsled pritiska Turčije, kateri se omenjeni načelniki niso upali ustavljati, ali pa iz političnega mejsebojnega sovraštva mej posameznimi macedonskimi rodovi. Bolgari in Srbi se sovražijo ter rujejo mej seboj za večji upliv. Vse kakor pa more ta adresa težnjam macedonskega komiteja veliko škodovati.

Volitve v bolgarsko sobranje. — V Bolgariji se že danes jako živahno pripravljajo na 7. maja vršeče se volitve v sobranje. Vladna stranka je velika, a nezadostno organizirana; opozicijo tvorijo Cankovci, južnobolgarski Unionisti in Karavelovisti. Vladna stranka upa trdno na zmago. Sobranje se sestane v maju na kratko zasedanje, da se posvetuje o mejnih finančnih vprašanjih, ki so za ugled kneževine največje važnosti.

Porusena Finska. Finska je imela doslej precej samostojnosti v ustavi in vojaštvu, a vsled novih odredb Rusije je izgubila Finska svoj deželni zbor in svoj senat, finsko šolstvo in vojaštvo dobi strogi ruski značaj. Finski stanovi so so že 15. februvarija obrnili z najvdanejšo prošnjo do carja, naj se Finski pusti svoboda; prošnja je bila odklonjena; tudi deputacija senata ni bila sprejeta. Te dni so zavrnili deputacijo 500 najodličnejših Fincev, ki so prinesli carju baje s 523.000 podpisi. Na Finskem vlada splošna žalost, dame in gospodje v mestih hodijo v črnih žalnih oblekah.

Položaj na Flipinih. — Amerikancem se godi slabo. Niti tega ne vedo, kolika je nasprotna vojska, kakšne načrte ima in odkod dobiva provijant. Aguinaldo se izogiblje vsaki večji bitki na odprtem polju ter le z manjšimi napadi škoduje Amerikancem, katerih velike čete silno veljajo. Američanski konzul je izjavil, da pač ne upa doživeti konca sedanje vojne. Insurgentje spreminjajo svoje stališče vsak čas. Ameriški generali trdijo, da je ustašev 20—100.000 mož, ki imajo izvrstno orožje ter rabijo brezdimni smodnik. Zarote domačinov so na dnevnem redu; Američani ne zaupajo nikomur več. Vse Filipine so podobne sodu smodnika, okolo katerega gori. Američani so torej jako nervozni. Nasprotniki eneksije Filipinskih otokov sila napadajo Mac Kinleya in njega vlado. Vse kaže, da se bo Amerikancem na Filipinih godilo kakor Španccm na Kubi, da bodo imeli le velikanske denarne in človeške žrtve, a uspeha nobenega!

Kreta v denarnih stiskah. — Pod predsedstvom italijanskega zunanjega ministra Canevara so imeli poslaniki Anglije, Rusije in Francije v Rimu konferenco, na kateri se je razpravljala prošnja princa Jurija, da se mu dà kredit za novo posojilo. Konferenca je to prošnjo odklonila, pač pa sklenila, da se poskrbè sredstva, ki omogočijo krečanski vladi, da naime novo posojilo. Princ Jurij mora toraj čakati še le na omenjena sredstva; tudi njegovi prošnji, naj se pošlejo na Kreto italijanski podčastniki, da organizirajo orožuištvo, ni ugodila konferenca, ampak si je pridržal Canevaro pravico, da razmere šele preštudira.

*

Železnica preko Afrike. — Znani južno-afriški mogotec Cecil Rbodes je zasnoval v svoji glavi načrt, po katerem bi z železnico zvezal Kajiro v Egiptu s Kapstatom na skrajnem jugu Afrike. Sedaj išče po Evropi moralnih in denarnih podpor. „Times“ piše o tem načrtu: „Danes je še nemogoče z gotovostjo trditi, da bi ta železnica toliko koristila ko brzojav. A to je gotovo, da se brez železnice angleška posestva v srcu Afrike ne morejo razvijati. Ali pa je kdo slutil, ko so pričeli graditi kanadsko pacific-železnico, da bode odprla najbogatejšo žitnico severnih držav? Toda srednja Afrika ni rodovitna Kanada.

Obrtnija.

Ohranitev rokodelstva.

(Dopis iz Nemčije.)

III.

Veliko težavo akciji, da se ohrani rokodelstvo, je značaj našega časa, kateri se dà najbolje s tem označiti, da gre pred vsem na zunanjost. Vsak kupec hoče dandanes če je le mogoče, dobiti potrebni mu izdelek takoj, in zlasti mu je po volji, če se mu da na izbero velika množina dotičnega izdelka. Pripoznano dejstvo je, da je dobivanje potrebnih izdelkov potom naročil pri posamičnem producentu čedalje redkejše, dočim se čedalje bolj množi kupovanje že izgotovljenih in na izber razgonjenih rokodelskih izdelkov. Te časovne razmere zahtevajo, da se morajo tudi rokodelski izdelki prodajati izgotovljeni ne le po naročilu, in vsled tega zahteva tudi profesor na vseučilišču v Lipskem dr. Bücher, da mora rokodelstvo postati najprej sposobno, da svoje izdelke prodaja ne po naročilu, nego v skladiščih.

Ako gre človek po ulicah kakega večjega mesta, spozna lahko, koliko se detail-kupčevalci trudijo, da vpozore občinstvo na svoje blago s kar mogoče sijajnimi izložbami. Ta pojav je jednak v vseh deželah z evropsko kulturo v Evropi, v Ameriki in v Avstraliji, kakor tudi v tistih delih Azije in Afrike, katere so v evropskem smislu civilizirani. S tem je očitno, da to ni morda modni pojav, nego nacijonalno-ekonomičen zakon, kateremu se morajo pokoriti vse gospodarske stroke, ako nečejo, da se jih potisne v ozadje. Tistih rokodelcev, kateri zamorejo vzdrževati z blagom bogato založeno in primerno ter ukusno urejeno prodajalno, je jako malo. Velika večina rokodelcev nima v to potrebnih sredstev. Temu nedostatku odpomore skladiška zadruga, katera omogočuje, da zamore tudi mali rokodelec vstopiti v vrsto tistih, v naši dobi navadno jako lepih cvetočih podjetij, ki se imenujejo velika skladišča. Druzega pota menda ni, da bi mogel rokodelec postati sposoben za vzdrževanje svojega skladišča, nego je pot zadružne organizacije.

V prodajalnah, katere so last teh skladiških zadrug, se prodaja seveda samo blago, katero so izdelali posamezni člani. Ta način prodajanja ima za rokodelca že to dobroto, da vedno ve, kakšen ukus ima občinstvo, kar je jako važno, ker se ukus hitro preminja. To nepretano opazovanje vladajočega ukusa obudi tudi željo, občinstvu kaj novega ponuditi in s tem na njegov ukus uplivati. Na ta način se iz rokodelca razvije in vzgoji podjetnik, ki zna kupčevati, kakor znata fabrikant in velemagacinêr, ki stojita danes gospodarskemu življenju na čelu. Ako skladiška zadruga v svojih prodajalnicah tudi naročila sprejema, katera potem zadružnike razdeli v izvršitev, in ako še napravi skupno delavnico za razne poprave, potem se je v bistvu že približala produktivni zadrugi.

Nadalje ovira, da se skladiška nakupovalna in produktivna zadruga ne širi kakor bi bilo želeti v interesu rokodelstva, je nedostajanje trgovinske izomike. Te pa je dandanes treba vsakemu človeku, k večjemu da izhajata brez nje duhovnik in mali kmetovalec, sicer nihče. A kako malo trgovske izomike, trgovskega smisla imajo naši rokodelci, to je uprav neverjetno. Navadno jim je trgovsko knjigovodstvo, trgovsko računanje prav tako ptuje, kakor trgovska kalkulacija. Posledica tega pa je, posamezen rokodelec navadno le ne more prav naprej priti, in da tudi razne zadruge močno hirajo, ker jim nedostaje trgovinskega vodstva, katerega neobhodno potrebujejo. Oziroma so samo kreditne zadruge, ki potrebujejo sicer trgovinskega vodstva, a ne tako strokovnega, kakor druge zadruge, ter je njih vodstvo le bolj mehaničnim in se lahko pripusti komurkoli, da je le pošten in da zna knjigovodstvo. To je vzrok, da so se kreditne zadruge hitro razširile in razvile, in za to je pri ustanovitvi drugih zadrug treba pred vsem gledati na dobro vodstvo. V obče pa je jedna prvih potreb, da se pospeši trgovska izomika rokodelcev sploh, ker je od nje v veliki meri odvisno ne le uspevanje posameznega rokodelca, nego sploh vsega rokodelskega stanu.

Izgoja obrtniških vajencev.

Današnji materijalistični svet peča se najrajše s praktičnimi vprašanji. Za stvari, katere ne donašajo očividnega dobička, se nahaja le redko kje navdušenje. K tacim po naših nazorih bolj idealnim vprašanjem prištevamo tudi izgojo naših vajencev, za katere se obrtniki sami čedalje manj brigajo. Odkar rabimo stroje pri obrtnijah, postali so vajenci pri nekaterih obrtnijah nekaka potrebna sitnost, da, v večjih delavnicah na pr. pri krojačih v velicih mestih vajenca niti ne najdemo. Služabnik, najet za razna opravila in pošiljatve, opravlja prejšnji posel obrtniškega vajenca, in le manjši obrtniki se pečajo še z izgojo pomočniškega naraščaja.

Uzrok temu je nekoliko upeljava strojev, s katerimi se veliki del enoličnega in mehaničnega dela opravi, za kojega je bil vajenec najhitreje izurjen. Deloma pa je temu uzrok tudi prejšnja, odpravljena obrtna prostost, po koji je bil vajenec „prosti gospod“, kateri je pri svojem mojstru ostal le, dokler se mu je ljubilo. Če se tacemu ni zdelo dalje se učiti in je že par mojstrov poskusil, ne da bi pravega našel, je šel, ter postal mojster. In tacih „mojstrov“ ni malo število.

Tudi se je večkrat pripetilo, da so nekateri obrtniki, kukovci enako, pustili vajence od začetka drugim izgojevati, ter jih potem, ko so že nekoliko dela se privadili, zvabili proti obljubi kacega plačila k sebi.

Da so razmere z našimi vajenci tako idilične, — da celo smešne, vè vsaki izmej nas gotovo iz lastne skušnje.

Kaj pa gospodska? Ni ta gledala na to, da bi se izpolnjevali ostali predpisi v obrtniškem redu? Menimo, da ne; kajti, ako bi bila to storila, ne bi mogli zgorej omenjenih stvari kot faktum navajati.

Tudi pa ne držimo mi gospodske oblasti sposobne vzdržati red v teh raznoličnih. Temu kos je bila in bode le zadruga, katera enako starišem, ima oblast, vzdržavati red mej vajenci.

To je priznano tudi po sedanji obrtni noveli, po katerej je zadrugam naložena skrb za vsestransko izgojo vajencev.

Koliko se je pa skrbelo od strani obrtnikov, da se vzamejo le vredni učenci v izgojo? Koliko pomislika so imeli reditelji otrok v tej zadevi? Kedo je razsodil, bode učenec li sposojen izvoljenemu obrtu? Paglovcu, kateri ni bil v šoli za uk in raje razposajeno okoli letaval, se je reklo „boš pa za šuštarja“. Če je bil kdo hrom, kruljev ali posebno slaboten „ta pa bo za žnidarja dober“. Taki so bili večinoma razsodki pri teh dveh najštevilnejih obrtih.

Mi pa, če delamo za bodočnost, če želimo našim potomcem zapuščati srečnejše obrtne razmere, gledati moramo, da dobimo značajen in inteligenten naraščaj. Seveda ne bo marsikteri izmej nas imel zaradi tega nikakoršnega dobička; a tudi oni, ki je sadil mlada drevesca, ni vžival sadú sam, marveč še le njegovi potomci.

A z boljšo izgojo vajencev prihaja tudi obrtnemu stanu sedaj že dobiček, kajti z inteligentnimi delavci izhajal bode vsakdo lažje, in slednji mu bode v težkem današnjem boju proti kapitalu in tovarni najbolja pomoč v to, da se njegovo delo odlikuje od tovarniških izdelkov.

Kmetijstvo.

Za vinogradnike.

Čas zasajanja novih vinogradov nam narekuje dolžnost, da se bavimo z vprašanjem, kako s sukanjem poskušati na suho cepljene trte. Da imamo v mislih zasajanje novih vinogradov s cepljenimi ameriškimi trtami, razume se samo ob sebi. Najboljšega uspeha je pač zasajanje s pomočjo že cepljenih, v trtnici prigojenih ameriških bilk. No, s prigojitvijo cepljenih ameriških bilk, namenjenih za prodajo, začeli so se pri nas že mnogi ukvarjati. Nastala je v tem oziru pri nas takorekoč neka čisto nova kmetijska obrt. Ta obrt ni samo poštena in hvalevredna, ampak dobiček prinašajoča. Po 10., po 12 in tudi po 15 kr. si dajo prodajalci plačevati za jedno cepljeno bilfo. Vinogradniki, kateri si tacega sadilnega gradiva ne znajo sami prigojiti ne morejo, plačati ga morajo drago, kajti dati morajo 100, 120 do 150 gld. za 1000 komadov cepljenih bilf, in mogoče je, da se take drage trte le slabo oponašajo. Temu utegne biti vzrok slabo ali vsaj napačno zasajanje. Ne manj utegne biti pa temu tudi vzrok poškodovanje nasadov po črvih, podjedih in miših. Čestokrat je pa zasaditev popolnoma pravilna, ni črvov ne mišij, kateri bi utegnili trte poškodovati, in vender se jih dosti ne prime, ali pa so se prijele pa zopet posušile, in to posebno v drugem letu po zasaditvi. Kaj je pač temu vzrok? Iz kratka povedano: Slabi sadilni materijal in slabo k podlogam priraščeni cepiči. Prigojevalcu cepljenih bilf je pač na tem ležeče, da svojega blaga več ko mogoče proda. Da se zamore to zgoditi, ni posebno natančen pri preskušnji bilf, vršeči se v ta namen, da se prepriča, so-li cepiči k podlogam popolnoma priraščeni ali ne. Marsikateri cepič priraščen je k podlogi le na jedni strani ali le zgoraj, ali le zdolaj, kar se pri površnem pregledovanji niti ne zapazi. Ako se pa tako bilfo venderle vsadi, mogoče da se prime, mogoče pa tudi da ne. Še najbolj mogoče pa je, da taka trta jedno leto ali k večjemu dve leti slabotno raste, v tretjem se pa posuši. Denar, katerega je vinogradnik zanj potrosil, je zavržen in istotako tudi trud z zasaditvijo.

Škoda, vsled tega nastala, ni majhna, nevolja nad preredko, pomankljivo zasaditvijo popolnoma opravičena. Zato ne moremo kupovalcem tacih trt zadosti priporočati, da pri nakupu oziroma pri naročilu odločni pogoj stavijo, da bodo vse trte, katere sukalne preskušnje ne prestanejo, to je cepljene bilfe, prodajalcu vrnili in od njega za take trte izdani denar nazaj zahtevali.

Sukalna preskušnja se vrši tako-le: Bilfo se objame z dlanjo levice tik pod požlahtnitvijo, z dlanjo desnice objame se pa cepič nad požlahtnitvijo. Ako se na to cepič na levo, podlogo pa na desno stran ali pa narobe sukati skuša in cepič na jedni ali drugi strani ali pa na zgornjem ali spodnjem koncu le količkaj zazija — proč s tako cepljeno bilfo, nikar je ne sadite, ampak prodajalcu jo vrnite, zanjo potrošeni denar pa zahtevajte nazaj. Ako se pri naročitvi trt sukalna preskušnja izgovori kot pogoj, se prodajalec pač ne more braniti, da vrne denar za tiste trte, katere so bile pri sukalni preskušnji spoznane za slabe. Da gre pri naročevanji cepljenih bilf tudi izgovoriti, da morajo tudi prav dobro ukoreničene biti, razume se pač samo ob sebi. Prodajalci ne popolnoma zaraščenih požlahtnitev poslužujejo se sicer izgovora, da se bodo že v vinogradu popolnoma zarastle, tak izgovor pa je le prazno besedičenje, ker je skušnja pokazala že prav do dobrega, da se take trte v malo letih posuše.

Pa še na nekaj bi kupovalce cepljenih ameriških bilf pri tej priliki opozorili, in to je to-le: Ako ima cepič prav močno mladiko na sebi, to je prav debelo in dolgo, ni zaradi tega kaka bilfa Bog vé kolika boljša od one, katera ima le bolj slabotno mladiko, to je kratko in

drobno. Da je cepič popolnoma k podlogi priraščen, in da je podloga prav dobro ukoreničena, ko je, kar se sme in mora od dobro cepljene ameriške trte zahtevati. Oprhnele in plesnive pa tudi ne smejo biti, še najmanj pa že presušene.

Poučni in zabavni del.

Vodnikova nevesta.

(Češki spisal V. Beneš-Trebizsky. — Poslovenil D. P.)

(Dalje.)

„Ribičeva Voršilka, glejte, kako zavija proti ribarnici“, rekla je z nekako grozo njena tovarišica.

«Rybáři, rybáři, na tichém Dunaji,
Či jste neviděli m j vínek zelený?»

Do pokopališča prinašali so vali Voršilkin žalostni spev. V drugo zazvonili so kresejnski zvoni, a takoj se je cerkev napolnila. Nikdo ni hotel še enkrat Voršilke videti, neveste vodnikove.

Stari Rokos ni šel k polunočnicam. Zagledal se je v to dete, katero mu je Jezušček podaril. To ni bil več tisti trdi kresejnski ribič. Danes bi ga imel župnik videti, gotovo bi o Rokosu bolje sodil. Dete se je smejalo, nekaj momljalo, a gladilo njegove bele lase, ki so mu pobelili v jednem letu kakor sneg, kateri je zvunaj zapadel.

Vzel je starček dete na kolena, govoril ž njim in umolknil — zaspal, srebrnozvoki glasek dekleta mu je bila zibelna pesem. In dete je vedno igralo ž njegovimi lasmi, smejalo se, a njega ded je vedno dremal, sanjalo se mu je, da leti njegova duša nekam gori, da vidi Leničko. Nakrat mu je pala glava nazaj in dete je zaplakalo. — —

Čez nekaj časa so se odprle duri — na ognjišču gorela je še luč — žena v raztrgani obleki prestopila je prag, vrgla se starcu k nogam, prijela njegovo roko in jo pritisnila k ustom. „Tatek!“ govorila je tako vroče, tako prekupljivo, kakor grlica v somraku — „klicali ste me, ali ste mi odpustili?“

Toda Rokos je molčal, niti jedina žilica se v njegovih rokah ni ganila. Žena pogledala je kvišku k ribičevi glavi, ki je bila ob peč oprta, a iz dvigajočih se prs mlade žene izvil se je krik, da so se jelše pred ribarnico stresle in sipale s sebe novi sneg.

Dete na dedkovih kolenih se je smehljalo, a ko je videlo, da je mati jela plakati, plakalo je i ono.

Starček sedel je tiho kakor primrznjen z glavo ob peč prislonjeno. Oči gledale so v strop, okamenele, usta bila so krčevito stisnjena a srce — pred kratkem — je dotolklo.

Dvakrat ga je Jezušček obdaroval; a drugi dar bil je starčku gotovo prijetnejši. Zopet je bil pri svoji Lenički, a od tamkaj mu je nobena smrt ne odnese; vsaj nikdo v tisti državi ne umira . . .

Voršilka stala je molče poleg očeta in včasih priložila treske ognju.

Dete je vedno igralo z dedkom, smejalo se belim, velikim gumbom na suknji, a segalo po belih starčkovih laseh, toda tako visoko ni moglo segniti.

I robec okoli vratu mu je razvezalo, telovnik odpelo . . . Blažena otroška doba, prvi sen v ljudskem življenju in poslednji!

Ljudje hodili so od polunočnic.

„Glejte: v ribarnici je še vedno svetlo. Ni-li bil danes Rokos v cerkvi? To je nekaj čudnega!“ menil je Križ. Moramo tja pogledati. Kaj, ko bi zbolel? Nikdo mu ne streže, a umrl bi, siromak, kakor nema žival.

„Sam si je to nakopal“, modroval je Votruba, „razum mu je preveč zrasel in s takšnim človekom nikdar dobro ne konča. Nikamur ne grem“.

„In tudi jaz ne“, pritrjal je Plivak — „ko bi nas še pognal iz sobe. Verujte, prijatelji, pri Rokosu bi to ne bilo nič čudnega, ko bi mu bilo i še tako hudo, da ne bi skočil iz postelje in nam ne pokazal durij“.

„Pojdem sam, pogledava tja s Pavlom. Ne veste, da je danes sveti večer, vi kozli? Da imate vsakemu oprostiti? In ribič vam vender ničesar ni storil; zakaj ga tako sovražite?“ karal je Križ. Še nekoliko sosedov šlo je ž njim in podali so se pod brdo k ribarnici.

A Votruba in Plivak ostala sta s Kosikom pri svojem. „Raje gremo spat, saj me itak noge uže zebejo. Rokos mi ni storil dobrega, kar je živ, a njegova hčerka še sramoto. Zakaj bi toraj skrbel zanj?“ utemeljeval je Votruba svoje ravnanje.

„Vsakdo bi mi moral reči glupec“, razlagal je Kosik svojemu spremljevalcu. Toda ta ga je jedva poslušal. Votrubovi so se oči uže po cesti zapirale, šel je samo po pameti; samo kadar je globokeje stopil v sneg, mencal si je oči in videl, da se Gora še le na vrhu prikazuje.

Kmalu je bil Križ s sosedi pri ribarnici. Okno bilo je odprto. Tiho, da niti koraka ni bilo slišati, približali so se k zidu, a pogledali v sobo: pri peči na klopi sedel je Rokos z nazaj povešeno glavo, neko dete je držal v naročju, igralo se je z blestečimi gumbi na njegovi suknji, a njemu nasproti stala je žena v raztrgani obleki. Razpuščeni lasje padali so ji v bujnih pletencih po ramenih, bleda je bila kakor smrt, njene oči gledale so neprestano na starčka. In roke visele so na kolena.

Jedini pogled razsvetlil jim je vse. „Pojdimo tja, a pomozimo hčerki očeta spraviti na posteljo. In ti, stara, beži domov in siromakom nekaj pripravi“, pravil je Križ, a šel z drugimi v vežo.

Samo Križev Pavel ostal je pri oknu. Imel je Voršilko tako rad in še danes bi si jo bil vzel in očetu privedel nevesto. Bleda barva mrliča se ji je še bolje podala. Videl je, kako se je hitro nagnila, kakor starčka poljubila, mu vzela dete iz rok. Videl je, kako so ji oči zabliskale, obličje porudelo, a kakor bi trenil bila je iz sobe na bregu. Ni je zeblo, niti nog ni čutila. In

še hitreje bila je raz breg v čolnu in kakor veter se podila proti kresejnski cerkvici. Divje veli so ji lasje v vetru in še bolje divje donela je njena pesem: „Rybáři, rybáři“. —

Pavel pa ni odlagal, odpel je drugi čolnič in se spustil za Voršilko. Priveslala mu je naproti in zopet pela ono Hanino pesem iz Podonavja.

„Voršilka“, klical jo je mladenič.

„Grem uže, grem, gospod“, odgovorila je. „Samo hitro, ti vodni kralj, ljubi se mi tam doli, pojdi si po nevesto — kliče te uže — in po njeno dete“.

„Voršilka, ali me ne poznaš?“

„Poznam te, gospod, poznam, kralj si Ogre in prišel si po ribičevo hčer“.

„Ne boj se me, Voršilka, ne poznaš-li Pavla, ki je hodil s teboj v šolo in pasel po lokah? Ali se ne spominjaš, kakšne pesmi si me učila? Še sedaj jih znam!“

„Spominjam se, kako si mi pel o tistih črnih očeh“, in močneje vprla je z desnico veslo v valovje, a z levico pritiskala pete na prsa.

«Rybáři, rybáři, na tichem Dunaji«

— — — — — — — — — —

Dalje ni bilo ničesar iz vode slišati.

A tudi drugi čolnič bil je prazen.

Z močnim skokom vrgel se je Pavel v reko. Bil je izvrsten plavač, toda zaman je iskal Voršilke. Globoko v kristalne palače zanesel je vodnik svojo nevesto z otrokom.

„Spasi jo Bože!“ vzdihnil je deček, ko je zlezel na breg. Toda je le kapala raz njega. Ko je vstopil v ribarnico, ležal je stari Rokos uže v praznični obleki na postelji, a pozni gostje molili so okoli ležišča za njega.

„Kakšnega-li vraga, Pavle, nemara se nisi danes izkopal, kakor delajo Rusi o treh kraljih?“ vprašal je prišleca stari Križ.

„Izkopal, izkopal, toda Voršilke vender nisem mogel rešiti, ni dolgo starega Rokosa preživela“.

„Bog z nami!“

„I z otrokom?“

Pavel je le z glavo pokimal in se obrnil od ognjišča z obličjem v senco, ko bi mu ne videli v oči.

„Srečo si imel, dečko, da se mi s teboj vred potopila. To ni bila več Voršilka, marveč njen duh“ — razlagal je stari Dvorak. — „Vodna vila je postala, prišla mrtvega očeta pogledat, a prinesla otroka s seboj. Radi tega se je sprehajala pred polunočjo ob Ogri. Bila je to pogrebnica, katero je očetu pela, a vi ste slišali nekaj o ribičih po Donavi. To vam je zaigrala. Vidite, vidite! Gotovo si imel, Pavle, s seboj nekako blagoslovljeno stvar, a zato ni imela moči do tebe“.

Pavel pustil je Dvoraka govoriti in si sušil pri ognjišču svojo obleko.

Ne dolgo potem ni bilo več žive duše v ribarnici. I ogenj je ugasnil. Nikdo ni več nalagal na kaječo se žarjavico. —

Rano, ko so šli k jutranji maši, videli so pa Ogri pod ribarnico plavati ženo z otrokom. Močno ga je pritiskala na srce, da bi ji ga tudi po smrti ne mogli vzeti; potegnili so jo iz vode, položili poleg ribiča v ribarnici na posteljo, a dete položili v sredino.

Drugi dan pridrdral je k ribarnici voz, s katerega so vzeli dve črni rakvi. V jedno položili so Rokosa, v drugo Voršilko z otrokom . . . Samo trije možje so šli za vozom: Križev Pavel, stari Križ in grobnik. Zgodaj z rana, predno so še zvonili, zapel je gospod župnik „libera“, pokropil grob, ki je bil izkopan pri zidu pod zvonikom v kotu, a položili vanj očeta s hčerko in vnučko. In po sveti maši molil je častiti gospod za ranjce, takrat zastonj. Bili so ubogi. — In mnogi so še na župnika godrnjali, da pré ribič in njegova hči nista slišala na pokopališče.

VIII.

Ribarnica je odsihdob opustela. Za živ svet bi nikdo tam ne prenočeval; pravili so, da se vrača po noči v njo ribičeva hči. A nek žičar, ki se je tamkaj čez čas naselil, si mnogo iz teh ljudskih pravljic ni delal. Bil je to Andrej, ljudje ga uže niso več poznali. Kdo bi ga bil tudi poznal? Kar je bil poslednjikrat v ribarnici, je postal iz njega starček. Voršilko našel je še le na pokopališču. Vprašal je nekoč, ko je prispel v ta kraj, čegav je tam pri zvoniku novi grob, a povedali so mu, da je Rokosov in njegove hčeri z otrokom. — Šel je, pokleknil na njem, molil a solze iz njegovih očij pokropile so žolto, velo travo; toda ozelenile je niso. Saj do tega kotička niti božje solnčnice ni posvetilo, nikdo se ni oziral na osamotelo gomilo pod kresejnskim zvonikom. Ribič ni imel prijateljev, a ti, kateri so o njem vsaj dobro mislili, so kmalu pozabili na-nj. Resno ležišče je imel, najrevneje izmej vseh.

A ko je Andrej za Voršilko in Rokosa domolil, vprašal je grobnika po njih smrti.

„S starim hodil sem v šolo, imel sem ga rad, če tudi so zli jeziki mnogo hudega njem in njegovi nesrečni hčeri pripovedovali. Šel sem tudi v ribarnico po njega. Jaz in neki sosed s svojim sinom smo šli za vozom, ki je privažal ribiča in njegov rod v mojo vas!“ je končal grobnik povest o Rokosu kresejnskem in pogledaje Andreja, zrl mu je ostro v oči in lice; toda rekel ni ničesar in tudi ničesar vprašal.

Z vlažnim očesom zapustil je žičar pokopališče, a od tukaj naravnost šel v ribarnico.

„Daleč si prišel po nesrečo; a človek ne ve, kaj ga čaka, in ko bi vedel, ne uteče“, pravil je grobnik za njim.

V ribarnici bilo je žalostno. Duri bile so na stežaj odprte, skozi odprta okna bril je v sobo veter, na stropu med tramovjem napravile so lastovke gnezdo, a na streho naselila se je čaplja. (Konec sledi).

Novice.

— **Osebne vesti.** Nadoskrbniku Vilj. Leithe v Idriji je podeljen naslov ces. svetnika. — Častno svetinjo je priznal deželni predsednik cerkovniku in šolski slugi Fr. Gabriču v Kranju. — Tajnikom goriške trgovske in obrtniške zbornice je imenovan Anton Bisjak. Ali zna ta gospod slovenski? Sicer je tako vprašanje nezmiselno v deželi, ki je v veliki večini slovenska, toda v sedanjih razmerah je vse mogoče. — Kontrolor moške kaznilnice v Mariboru V. Wenedickter je dobil naslov in značaj oskrbnika. — Sodni pristav v Trstu gospod I. T. Gentili je imenovan sodnim tajnikom istotam. — Sodni tajnik v Pulju g. Viktor Devetak je premeščen v Gorico, avskultant g. Jurij Corazza pa je imenovan sodnim pristavom v Buzetu. — Gospod Luka Trafenik, nadučitelj v pokoju pri Sv. Florijanu poleg Rogatca, je dobil častno svetinjo za štiridesetletno vzorno službovanje. — G. Hinko Reboli, železniški uradnik, je prestavljen iz Ribnice na postajo v Kamnik.

— **Umetniško društvo.** Te dni zbralo se je nekaj slovenskih umetnikov v Ljubljani, ki so sklenili, da predlože v kratkem deželni vladi pravila za novo umetniško društvo, ki naj zastopa interese domačih kiparjev in slikarjev, ter prireja v Ljubljani razstave slovenskih, slovanskih in drugih umetnikov. Slovenci imamo mnogo slikarjev in kiparjev, ki so razkropljeni brez vsakega središča po vsem svetu. Umetniško društvo bo skrbelo za to, da se oddajo umetniška dela na Slovenskem pred vsem domačim umetnikom, da se prodajo njihova dela, ki se razstavijo v Ljubljani, ter bode podpiral one domačine, ki se bavijo z umetnostjo. Jednako društvo imajo češki in hrvaški umetniki.

— **Pomiloščenje vojaških begunov.** Vojno ministerstvo je odredilo, da je onim osebam reserve stalne armade in mornarice, katerim je bila z najvišjim odlokom z dne 2. decembra lanskega leta odpuščena kazen radi pregreška begunstva, zamujeni čas vštet v skupno službo, in jim tudi ni potreba dopolniti zamujenih vojaških vaj.

— **Trgovski minister v Trstu.** Dne 26. t. m. došel je v Trst baron Dipauli, da se prisostvuje zrinjenju v morje velikega trgovinskega parobroda „Nadvojvoda Fran Ferdinand“. Minister hoče pregledati še več v njegov delokrog spadajočih zadev v Trstu, kjer se bode v ta namen mudil več dni.

— **«Slavisches Echo».** „Slovanski Svet“ piše: Pod tem naslovom prične meseca aprila tega leta na Dunaju izhajati politiški list, ki bo donašal nepristranska poročila iz vseh slovanskih narodov. Kazal bode tujemu svetu, kaj zahtevajo Slovani, in primerjal te zahteve s pretenzijami drugih narodov, ki so s Slovani v večji ali manjši dotiki. Presojal bode kritično zlasti bojevanje nasprotnikov slovanskih v Avstro-Ogerski in v obče kazal, kake so prav za prav stvari in razmere. Slovanski narodi bodo imeli v „Slavisches Echo“ prostor, da se bodo mogli slišati kar možno različni glasovi o mnenju in stremljenju teh narodov. Opozarjamo s tem na novi list, ki utegne zbirati okolo se dejatelje vseh slovanskih narodov.

— **Odbor katoliškega političnega društva** si je sestavil za tekoče leto nastopno načelstvo: Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; A. Kalan in dr. Papež podpredsednika; V. Schweitzer, tajnik in dr. J. Janežič, blagajnik.

— **V Mošnjah pri Radovljici** ustanovilo se je povodom 50letnega vladanja našega presvetlega vladarja „Prostovoljno gasilno društvo“. V načelstvo so voljeni gg.: Fran Kocijančič, načelnik; Ivan Reš, podnačelnik; Andrej Jurgele, blagajnik; Ign. Rozman, tajnik.

— **Štajerski deželni odbor** je razpisal za prihodnje šolsko leto 29 ustanov za gluhoneme otroke, ki imajo domovinsko pravico na Štajerskem. Prošnje do 30. aprila ravnateljstvu dež. gluhonemnice.

— **Dopolnilna volitev v Pazinu.** „Edinost“ pripoveduje tako-le: O sestavljanju volilnih list je bilo interesovanim županstvom stališče različno. V Pazinu in Labinju n. pr. niso bili vpisani le oni volilci, ki so bili v zadnjih volilnih listah za občinske volitve vpisani v 1. ali 2. razred, ali ki so že tedaj plačevali 10 gld. direktnega davka, marveč so bili uvrščeni tudi oni, ki so še le pozneje dosegli ta zahtevana svojstva, dočim pa so v Plominu jednostavno prepisali 1. in 2. razred. Proti volilnim listam v Pazinu so se predložile reklamacije na c. kr. okrajno glavarstvo toliko z jedne, kolikor z druge strani, dočim je proti labinjskim in plominskim volilnim listam reklamovala samo hrvatska stranka. Reklamacije hrvatske stranke so se zavračale z opazko, da deželni volilni red nič ne določa o reklamacijah. Na kompetentnem mestu se je reklo, da v volilne liste morejo biti vpisani le oni in tako, ki in kakor so bili uvrščeni v zadnje občinske volilne liste. V tem smislu je c. kr. okrajno glavarstvo brisalo v pazinskih in labinjskih listinah vse one volilce, plačujoče preko deset gld., ki niso bili že v zadnjih volilnih listah. V kričečem nasprotju s tem pa je isto okrajno glavarstvo ne le pustilo v listah one uradnike, ki so bili nameščeni v Pazinu po zadnjih očinskih volitvah, ter tri novoimenovane zdravnike in enega učitelja v Labinju, ampak je še celo samo uvrstilo dva taka uradnika. Na ta način je torej došlo v pazinsko listo 11, v labinjsko pa 4 volilci, ki niso bili v listah za občinske volitve. In isto c. kr. okrajno glavarstvo je vendar zaključilo volilne liste z opazko, da popolnoma odgovarjajo občinskim volilnim listam!! V Pazinu je zastopnik vlade, gospod okrajni glavar Šorli, pozval v komisijo tri člene in organe italijanske manjšine, a samo jednega iz ogromne hrvatske večine!! Nadalje pripoveduje, da so „glasovali“ tudi taki, katerih niti zraven ni bilo, mrtvi, ljudje, ki nimajo nikake pravice glasovati itd. Razvidno je, da bi bil moral biti iz voljen gospod dr. Šime Kurelić. Italijani sami priznavajo da ta zmaga v prizadetih skupinah je bila — zadnja.

— **Ustanovljenje brzojavne postaje v Mojstrani.** Dne 24. marca 1899. odprla se je v Mojstrani, v političnem okraju Radovljica nova brzojavna postaja z omejeno dnevno službo, združena s tamošnjim poštnim uradom.

— **Mestna hranilnica v Novemmestu** določila je od 1. aprila t. l. naprej poslovanje s strankami vsaki dan od 9. do 12. ure dopoludne izvzemši velikonočne, binkoštne in božične praznike in praznik sv. Rešnjega Telesa. Popoludne pa so uradni prostori za stranke zaprti.

— **Dr. Krstič.** Deželno sodišče v Trstu je obsodilo znanega renegata dr. Krstiča na sedem dni zapora zaradi žaljenja javnih organov. Obtožen je bil zaradi javnega nasilstva. Ta človek je res neroden.

— **Italijanska šola v Podgori pri Gorici.** Občina Podgora je odpravila laško ljudsko šolo, ker ni bilo po zakonu določnega števila laških otrok in ker občina ni dolžna skrbeti za otroke iz Italije. Deželni šolski svet goriški je bil seveda odredil, da se mora šola zopet odpreti. Proti temu naročilu je občina pritožila na ministerstvo. Lahi so bili tako trdno prepričani, da se ne more prisiliti podgorske občine, naj vzdržuje laško šolo, da je „Lege Nazionale“ ustanovila v Podgori posebno društveno šolo. — Sedaj pa se je zgodilo, česar ni nihče pričakoval. Ministerstvo je namreč, odbilo pritožbo podgorske občine in jej naročilo, da more zopet otvoriti laško šolo. Ob sebi je umevno, da se podgorska občina proti tej ministerski razsodbi pritoži na upravno sodišče.

— **Češki turisti** prirede od 3. do 22. maja izlet v Dalmacijo, Črno goro, Hercegovino in Bosno. Okolu 26. maja se povrnejo skozi Zagreb in Ljubljano v Prago.

— **Visoki gost.** Iz Postojine se poroča, da se je 21. t. m. opoludne z Divače pripeljala nadvojvodinja Gizela

in popoludne ob 5. uri ugledala si postojinsko jamo. Spremljal jo je v jami okr. glavar vitez Laschan. Zvečer se je nadvojvodinja odpeljala na Dunaj.

— **Postojinsko jamo** ogledal si je 23. t. m. dopoludne vojvoda Filip Orleanski pod vodstvom okr. glavarja viteza Laschana ter se popoludne s posebnim vlakom odpeljal v Reko.

— **Knjige »Slovenske Matice«.** Prejeli smo: I. Letopis „Slovenske Matice“ za leto 1898, uredil Anton Bartel. Vsebina: 1. I. Vrhovec: Meščanski špital. (Doneski h kulturni zgodovini ljubljanskega mesta) 2. dr. Fr. Vidic: Nekaj o razmerju slovenskih Trubarjevih spisov k protestantskim hrvatskim knjigam. 3. Ivan Steklasa: Ivan Turjaški, krajiški zapovednik. 4. L Pintar: Slovarski in besedoslovni paberki. 5. † Ivan Bernik: Duševna izobrazba človeštva in žensko vprašanje. 6. Ivan Vrhovec: Veliki šenklavški zvon v Ljubljani — čegav je? 7. R Perušek: Bibliografija slovenska. 8. E Lah: Letopis „Slovenske Matice„. II. Slovenske narodne pesmi, IV. snopič (konec I. zvezka) uredil dr. K. Štrekelj. III. Zgodovina slovenskega slovstva IV. del; spisal prof. dr. Karol Glaser. IV. Zabavna knjižica: Cerkniško jezero, spisal Jožef Žirovnik, nadučitelj. V. Ant. Knezova knjižnica. Zbirka zabavnih in poučnih spisov. Vsebina tej knjigi je: I. Fr. Ks. Meško: Slike in povesti: Drama v vasi. — Bolnik. (Studija.) — Sestanek. (Črtica). — Berač (Slika.) — Zaradi mačke. (Črtica) — Baška o kreposti (Črtica iz mestnega življenja.) — Srakoperjeva hruška. (Slika iz vasi.) — V salonu gospe Sokolove. (Slika iz malomestnega življenja). II. Fr. Levec: Strelov „Popotnik“. (Knjižno zgodovinska črtica). III. Anton Medved: Uzori — Na deželi. IV. Fr. Levec: Ob stoletnici Janeza Vesela Koseskega. VI. Elektrika, nje proizvajanje in uporaba; spisal Ivan Šubic, II. del.

— **Prašičjereja.** Pred mesecem dni razstavljen je bil prašič domače reje v Ljubljani, ki je tehtal 391 *kg*. V znani gostilni pri Starmanu v Luži v župniji sv. Lenart pa so izredili prašiča domače reje in ga dne 22. t m. prodali v Loko mesarju Drojaku v Puštalu. Tehtal je 707 funtov ali 395 90 *kg*. To je lep napredek v domači reji. Gospod Janez Tojkar sme biti ponosen, kakor tudi gospodinja, da se kai tacega izredi v njiju hlevu, ker pri nas ni to nekaj navadnega. V jeseni pa je tudi ravno tam dala svoje življenje svinja, ki je tudi tehtala pet centov.

— **V Ameriko** je prišlo kakor poroča „Glas Naroda“ do konca svečana 72 slovenskih izselnikov. Ta mesec jih pričakujejo 150. — Mihael Mayerle iz Podgrada v črnomaljskem okraju hotel jo je že dvakrat popihati v Ameriko, da bi se odtegnil vojaški dolžnosti. Imel pa je obakrat smolo, da ga je ljubljanski stražnik prijel.

— **Dva vola ukradena.** Posestniku Antonu Kiču v Doberniku bila sta 20. t. m. na sejmu v Mirni peči pred Leščevo gostilno ukradena dva vola. Jeden je bil siv, marogast, drug pa pšenične barve z belimi lisami. Vola sta vredna okoli 200 gld.

— **Okrog Leskovice pod Blegošem** klati se te dni neki jelen, nenavadna žival tu. Od kod je sem pribežal, se ne ve. Pride celo blizo hiš, pa veliki zameti snega, ki še vedno naletuje, ga bodo gotovo od tu pregnali.

— **Svarilo.** Znani agent Silvio Nodari v Vidmu (Udine) na Laškem vabi delavce v američanske rudokope in jim obeta plačila od 5 do 7 gld na dan, češ, da so zadnji čas dobili v Ameriki rude v ogromni meri, tako da se rabi več tisoč delavcev za več let To je vse neresnično in ima le namen, ljudi zapeljati, da bi se oglasili pri Nodariju za izseljevanje v Ameriko. Gorje tistemu, ki bi se podal po tej poti v Ameriko. Trpljenje in beda ga čakata, ne pa masten zaslužek, kakor ga obeta Nodari.

— **Nenadna smrt.** Z Vrha pri Vinici se poroča: V nedeljo zjutraj dne 19 t. m. je prišel 70letni cigan Ivan Hudovorac v neko hišo v Dragi, tukajšnje župnije in je vprašal, da li mu dajo kako orodje kovati ali popraviti. Tu mu reče neki mož: Ivan, slišali smo, da ste umrli. Cigan odgovori: Da, jaz bom drugikrat umrl, sedaj ni časa, in se zgrudi od kapi zadet mrtev na tla.

— **Detomorka** V Kranju je popustila dekla Marjana Blažun svojo novorojeno dete na mrzlih tleh, tako da je zmrznilo. Blažun je odnesla mrtvo dete potem v svisli. Brezsrčno mater izročili so orožniki sodniji.

— **Nezgoda.** Elizabeta Thomas, 83 let stara zasebnica v Ljubljani, je pretečene dni na cesti v mestni log izpodrsnila in padla tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo nad členkom. Prenesli so jo v deželno bolnico. Sploh se nam je tiste dni prijavilo več nezgod na potih in cestah. Hišni posestniki bi pač morali skrbeti za to, da bi se pota ob tako neugodnem vremenu, kakor je bilo pretečeni teden, večkrat snažila in potrosila s prstjo.

— **Nesreča.** V soboto 18. t. m. je kurat Alojzij Bratina v Gabri pri Ajdovščini na Goriškem delal umetalni ogenj. Pri mešanju raznih tvarin je nastala eksplozija, ki je kuratu odtrgala levo roko in dva prsta desne roke, katera je vrgla skozi dvojno okno na cesto, ter ga sploh znatno poškodovala. Kurata so pripeljali v goriško bolnico.

— **Ogenj.** Posestnici Uršuli Ocepek v Vidergi v kanderski občini je 13. t. m. pogorelo poslopje z vsem pohištvom in pridelki. Provzročena škoda znaša 2000 gld. Poslopje ni bilo zavarovano.

— **Velikanski požar v New Yorku.** V petek dne 17. t. m. je pogorel v Now Yorku velikanski „Windsor-Hôtel“. Ta hôtel je imel 7 nadstropij in 600 sob. Goreti je začelo v drugem nadstropju. Hkrati so bila v ognju vsa nadstropja. Hôtel je bil poln ljudij. Zgorelo je mnogo oseb, govori se, da do 60. Mej rešenimi je tudi brat predsednika Zjedinjenih držav, Mac Kinleya. Škoda se ceni na 1 milijon dolarjev.

— **Otroka in sebe umorila** Na Dunaju je izginila že 12. t. m. žena pekovskega pomočnika Magdalena Kurzmann s šestletno hčerko Rozo in štiri letnim sinkom Antonom. Vse iskanje je bilo dosedaj zaman. Ker je Kurzmann s svojo ženo jako grdo ravnal, je vsakdo mnenja, da je nesrečnica umorila otroka in sebe.

— **Ruski koledar.** V Rusiji se vedno širši krogi izražajo za popravo ruskega koledarja Tako je ruska astronomska družba sklenila, da se bode posebna komisija bavila s tem vprašaojem Teh posvetovanj se bodo udeležali tudi cerkveni zastopniki.

— **Potratljivost** Iz New Yorka se poroča, da se bode dne 4. aprila Viljem Vanderbilt poročil z gospico V. Fair. Oba sta iz milijonarskih družin. Zaročeni prstan neveste velja malenkost 40.000 dolarjev

— **Zbirka ptičjih jajec.** Neki Nehrkorn v Brunšviku ima blizu 4000 vrst ptičjih jajec Za zbirko v britanskem muzeju je njegova največja ter obseza jajca vseh, v Evropi živečih ptičev in veliko vrst iz tujih dežela.

— **Število nenemških otrok v Prusiji.** Na vsakih 100 prebivalcev v Prusiji pripade 12 poljskih otrok. Sploh obiskuje tukaj šole 4,700 000 otrok. od teh je poljskih 662.000. L. 1891 jih je bilo 495 000, l. 1897 že 557.000. V Poljski Šleziji narašča število poljskih šolskih otrok najbolje 67 % jih je. Kjer pa bivajo poljski protestanje, tam se otroci ponemčujejo. Pred 8 leti jih je bilo 12.838, zdaj pa samo 10.972. Druge narodnosti imajo otrok: danska 24.000, litevska 20 000, češka 14.000, lužiška 12 000. Slovanskih šolskih otrok v Prusiji je toraj nad 700.000.

Loterijske srečke

V Lincu dne 24. marcija t. l.: 87. 22, 29, 28, 68.
V Trstu dne 24. marcija t. l.: 22, 70, 13, 82, 14.
V Pragi dne 29. marcija t. l.: 50, 20, 37, 43, 47.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 29. marcija 1899. Pšenica 10 gld. 50 kr., rž 8 gld. 20 kr., ječmen 7 gld. 80 kr., oves 6 gld. 50 kr., ajda 8 gld. 50 kr., proso 9 gld. — kr., turšica 5 gld. 60 kr., leča 12 gld. — kr., grah 10 gld. — kr., fižol 11 gld. 50 kr. Vse cene veljajo za 100 kilog.)

„Naša straža".

Hišo s kovačijo in vrtom na prodaj.

V večjem trgu na Slovenskem Štajerskem se bode v kratkem prodajala hiša s kovačijo in vrtom. Dobila se bo za okrog 3000 gld. — Hiša je v dobrem stanu, jez pa celo nov. Zraven kovačije bilo bi lahko postaviti tudi žago. Kdor bi bil volje to lepo posestvo po tako ugodni ceni kupiti, naj to naznani »Naši Straži«, ki bo v vsem potrebnem dalje posredovala.

Zahvale!

Spoštovani gospod!

Zahvaljam Vas, da sté mi poslali tako izvrstno zdravilo proti kašlju in prsni bolezni. Porabil sem jedno steklenico trpotćevega soka, kašelj in prsna bolezen mi je skoro prenehala. Pošljite mi takoj še tri steklenice Vašega izvrstnega trpotćevega soka, a zraven še tudi 2 zavitka ćaja proti kašlju. Z velespoštovanjem

Vaš hvaležni
JAKOB SUPPAN.
V Divači, 19. oktobra 1897.

Trpotčev sok (Spitzwegerich Saft), kateri deluje tako izvrstno proti kašlju, prsnim boječinam, hripavati, težkemu dihanju pa tudi za stare bolezni, dobiva se vedno svež v lekarni pri Zrinjskem, H. Brodjovin, Zagreb, Zrinjski trg štev. 20.

Naj pazi vsakdo na varnostno znamka, ker samo tisti trpotčev sok je iz moje lekarne, ki ima na steklenici sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega, hrvatskega bana.

Cena steklenici trpotčevega soka s točnim navodilom je 75 kr.

Razven trpotčevega soka je dobro rabiti proti kašlju tudi planinski čaj.

Cena jednega zavitka planinskega čaja proti kašlju je s točno pošiljatvijo 35 kr.

Oboje se pošilja vsak dan po poštnem povzetju. Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček še 20 kr.

Lekarna pri Zrinjskem
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Cénjeni gospod lekárnik!

Pred kratkim časom sem naročil od Vas jedno stéklenico krepilnih švedskih kapljie, naredile so meni in mojim znancem tako dobro, da Vas moram za to dobro zdravilo nájtopleje zahvaliti. Blagovolite mi za moje znance še tri steklenice po 80 kr. po poštnem povzetju poslati.

S spoštovanjem
VID ZANIĆ.
Modruš, dne 26. maja 1898.

Prave krepilne švedske kapljice delujejo izvrstno proti vsem želodčnim bolečinam, popravljajo prebavljenje, čistijo kri, krepijo želodec. Po teh kapljicah izginejo vse želodčne in črevesne bolezni, a dobi se dober apetit.

Paziti je treba na varnostno znamko, ker samo tiste švedške kapljice so iz moje lekarne, ki imajo na steklenici sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega, hrvatskega bana.

Cena jedne steklenice krepilnih švedskih kapljic s točnim navodilom je 80 kr.

Pošilja se vsak dan po poštnem povzetju.

Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček 20 krajcarjev.

Lekarna k Zrinjskemu
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Naročila, katere znašajo 5 gld. in več, se pošiljajo poštnine prosto.

Zelo spoštovani gospod!

Moja žena je ležala tri mesce vsled trganja in bolečin v kosteh. Precej, ko je začela rabiti Vaše »mazilo proti kostnim bolečinam« je vstala že čez tri dni, in danes hvala Bogu, hodi. Zahvaljujoč se Vam za to izvanredno mazilo ostajam

pokoren sluga
Bartol Lisički.
Strmec pri Stulici, 22. aprila 1898.

Mazilo proti kostnim bolečinam (Fluid) je prav dobro zdravilo proti trganju in zbodanju v kosteh, protinu, bolečinam v križu, proti prehlajenju, pri prepihu i. t. d. Mazilo krepi oslabele žile in krepi stare ljudi, ki trpijo slabost na nogah.

Vsaka steklenica mora imeti varnostno znamko t. j. sliko Nikolaja Šubiča Zrinjskega hrvatskega bana, ker samo tisto mazilo je iz moje lekarne, ki nosi to varnostno znamko na steklenici.

Cena jedne steklenice mazila proti kostnim bolečinam s točnim navodilom je 75 kr.

Pošilja se vsak dan po poštnem povzetju.

Kdor pošlje denar naprej, naj doda za poštni list in zabojček še 20 kr.

Lekarna pri Zrinjskem
H. BRODJOVIN
Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.